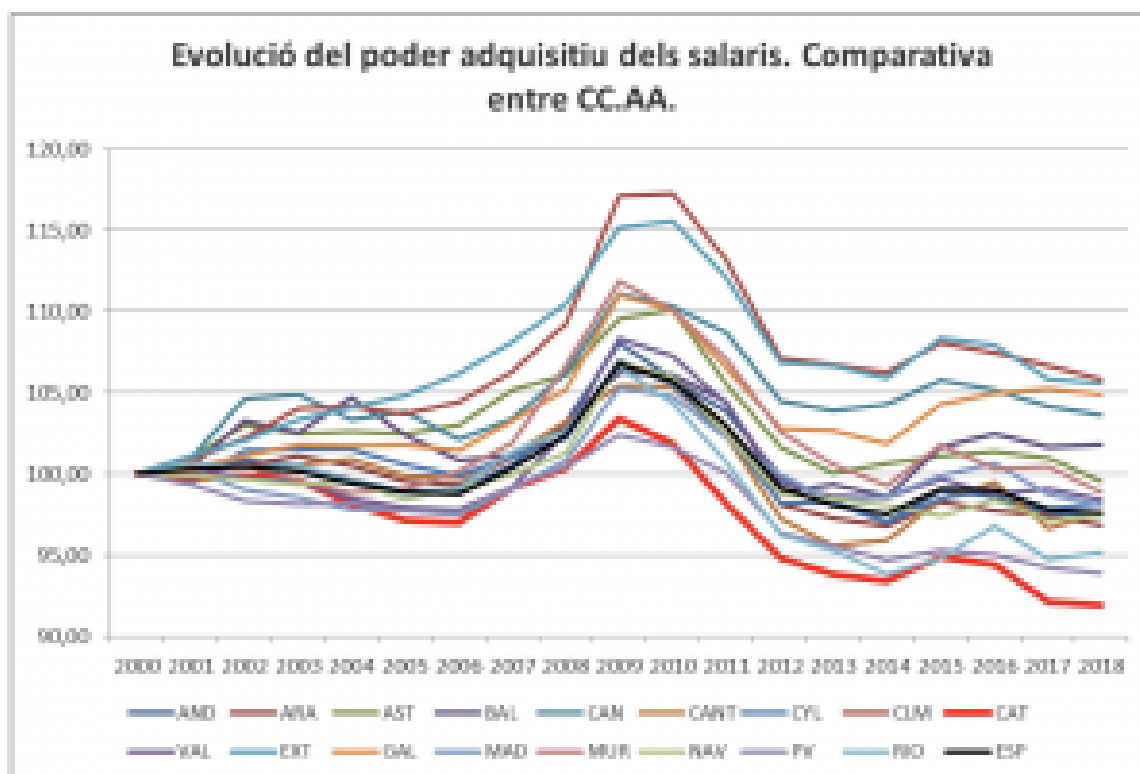

La pèrdua de benestar, l'ocupació i la negociació salarial centralitzada

written by Josep Reyner Serra | 21 de febrer de 2022

La pèrdua de benestar progressiva de la majoria de la població de Catalunya és un fet poc discutible si s'observa l'evolució en un període prou llarg dels principals indicadors macroeconòmics per càpita en termes reals comunament acceptats com a indicatius (PIB, consum privat, renda disponible, etc.) i es comparen amb les respectives mitjanes estatals. En general, veurem retrocessos o estancaments notoris. Les causes són diverses. Entre les quals no es pot obviar el drenatge que significa el dèficit fiscal. Tanmateix, aquest article vol fixar l'atenció en un dels mecanismes de distribució de rendes establerts en qualsevol economia de mercat: la negociació salarial.

Si s'analitza l'evolució dels salaris a Catalunya, veurem que en termes nominals han augmentat de forma gairebé similar a la resta d'Espanya. Però no així els preus. Entre 2000 i 2018 els salaris nominals catalans augmentaren un 40% i els preus ho varen fer en un 52,26%, per tant, la pèrdua de poder adquisitiu va ser del 8,1%[\[1\]](#) en el període. No en el conjunt de l'Estat on els salaris augmentaren el 42% i els preus un 45,45%, resultant una pèrdua més reduïda, del 2,4%. Com a resultat, la major part de la pèrdua de poder adquisitiu dels salaris catalans respecte a la mitjana espanyola es deu al diferencial d'inflació. D'altra banda, és [conegut](#) l'estancament o retrocés generalitzat dels salaris, però ho és en particular a Catalunya, que és la comunitat on han perdut més poder adquisitiu en el període esmentat. Vegeu el gràfic següent.

$$^1 \text{Perd. Pod. Adq (PPA)} = 1 - \frac{(1 + \Delta \text{SAL})}{(1 + \Delta \text{IPC})} = 1 - \frac{(1 + 0,40)}{(1 + 0,5226)} = 0,081$$

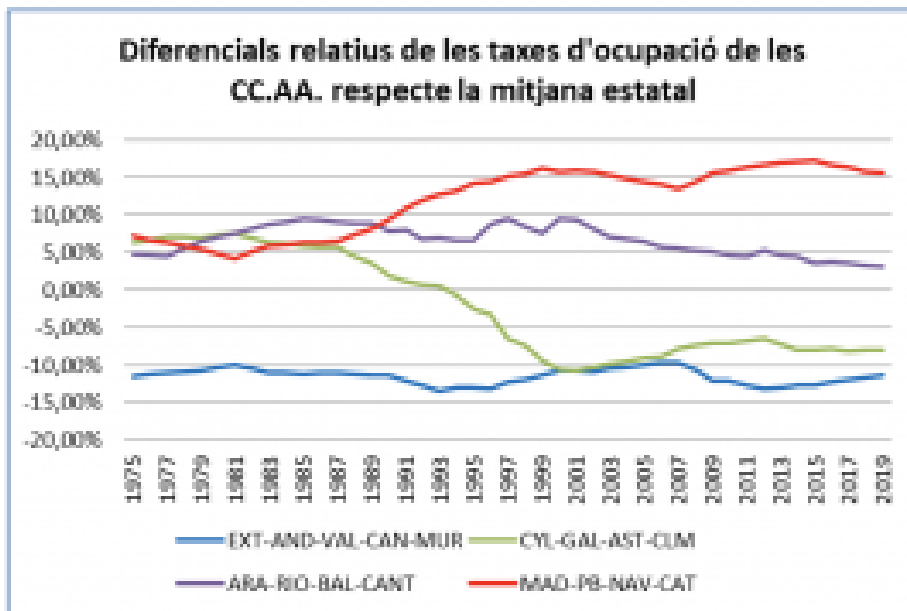
Font: INE, Contabilidad Regional de España i Índices de Precios de Consumo.

Està estudiat per la ciència econòmica que hi ha una relació de llarg termini entre els preus i el nivell de productivitat, de manera que les regions més productives tendeixen a presentar nivells de preus superiors a les menys productives i a l'inrevés. De fet, veient la sèrie de l'IPC més antiga que publica l'INE que parteix de 1978, des del 31-12-1978 fins als moments actuals, els preus a Catalunya s'han multiplicat per 7,5 vegades i al País Basc per 7,3, mentre que a Extremadura o Andalusia per 6,4 i 6,7 respectivament. Catalunya és la comunitat on més han augmentat. Això col·loca els salaris catalans en una evident indefensió si es té en compte que els agents socials mai negocien segons l'IPC dels territoris si no a partir de l'IPC de l'Estat. El mateix succeeix si ens referim al salari mínim interprofessional, que es fixa per tot l'Estat de forma uniforme sense tenir en compte els nivells de preus relatius entre autonomies. La conseqüència és un deteriorament progressiu i continuat del poder adquisitiu dels

salaris catalans i, per tant, del benestar de la major part de la seva població. Una proposta del president de la CEOE, Antonio Garamendi, a favor de la fixació de salaris mínims diferenciats per autonomies, va ser [rebutjada](#) pel govern de l'Estat sense cap discussió, per protegir "la unitat de mercat".

El cert és que aquesta proposta ampliada a tota la negociació col·lectiva tindria cert sentit econòmic i si es volgués prioritzar la maximització de l'ocupació. Una negociació salarial (tant en l'àmbit públic com privat) que tingués en compte les diferències de preus entre les regions o un salari mínim diferenciat per territoris corregiria molts desequilibris. I no només el problema del poder adquisitiu dels assalariats catalans, també contribuiria a corregir-ne un altre igual d'important com són les diferències, també permanents, que es produeixen entre els diferents nivells d'ocupació entre els territoris espanyols.

Podríem entretenir-nos a matisar la suposada història d'èxit de l'estat autonòmic proclamada als quatre vents des d'algunes instàncies oficials i de l'establishment acadèmic. No ho farem aquí per manca d'espai (ho podeu trobar [aquí](#)). Però val a dir que es pot contrastar aquesta història d'èxit amb la permanència de les profundes diferències en les taxes d'ocupació (ocupats/població) al llarg dels anys i amb independència del cicle econòmic des de l'adveniment de la democràcia, com es pot observar en el gràfic següent.

El gràfic relata la evolució dels diferencials (en termes relatius) respecte la mitjana espanyola de les taxes d'ocupació dels 4 grups de CCAA, agrupats per nivells de productivitat de l'any 2019. Les més productives (línia vermella) amb majors taxes d'ocupació, reflecteixen la pujada de Madrid. La caiguda de la línia verda (CYL-GAL-AST-CLM) reflecteix els retrocessos de les taxes d'ocupació de GAL, AST i CLM.

Font: INE. Contabilidad Regional de España.

Mirem, a tall d'exemple, el que passa a Portugal. Amb dades de 2018, el percentatge d'ocupats/població és del 45%, deu punts més que a Andalusia i Extremadura, malgrat que el seu producte per treballador és inferior: 46.200 euros a Portugal, enfront de més de 53 mil a Andalusia i Extremadura. Com és possible? Doncs perquè el cost salarial anual mitjà a Portugal és de 20.600 euros, mentre que a Andalusia és de 28.400 i a Extremadura, de 27.600. És a dir: un 14,7% més de producte per treballador a Andalusia i Extremadura, però un 38% més de cost salarial a Andalusia o un 34% més a Extremadura. I és aquest cost salarial superior, en termes relatius, el que explica la inferior taxa d'ocupació. Al capdavant, allò que determina l'ocupació és la competitivitat; és a dir, la relació salari/productivitat, i no la productivitat per si sola. Aquesta és l'anomalia, en el cas espanyol ([aquí](#)).

Una negociació més descentralitzada dels salaris, tant públics com privats, i un salari mínim diferenciat per territoris permetria adequar-los als diferents nivells de productivitat

de cada territori que solen anar lligats als diferents nivells de preus, com s'ha dit abans. És un tema també tractat de forma abundosa per part de la literatura. En un recent [article](#) acadèmic, s'analitzen les diferències en la negociació salarial entre les regions italianes (més centralitzada) i alemanyes (més territorialitzada), la productivitat i les seves conseqüències quant a l'ocupació, i conclouen que "si Itàlia adoptés el sistema alemany, l'ocupació agregada i els guanys salarials augmentarien un 11,04% i un 7,45% respectivament". Els trets diferencials són molt similars als que es produeixen entre les regions espanyoles, molt especialment després de la recent reforma laboral, que elimina la prevalença salarial dels convenis d'empresa adoptada el 2012.

En definitiva, les taxes d'ocupació s'acostarien entre territoris. És cert que es produirien diferències de salaris entre regions, però també ho és que aquests nivells salarials diferenciats s'acomodarien al poder adquisitiu de cada territori i, sobretot, l'Estat en el seu conjunt guanyaria, ja que la taxa d'ocupació estatal augmentaria, així com el PIB general, la renda de la població i els ingressos fiscals. Seria un *win-win*, les regions menys productives guanyarien ocupació, les més productives veurien els seus salaris anivellats amb la seva productivitat i nivell de preus.

Malauradament, entre els diferents tabús de l'Estat un continua sent el de l'igualitarisme territorial contra les evidències del mercat. No és l'únic. Segons aquest mercat, és preferible que una part de la població de les regions menys productives estigui desocupada estructuralment (i sostinguda via subsidis) que ocupada i amb salaris en consonància amb el seu nivell de preus i la seva productivitat. Encara que això suposi que les regions més productives vagin perdent benestar, exceptuant, és clar, aquelles que traient profit de la seva capitalitat i d'una perversa organització de l'Estat absorbeixen recursos, inversions i mitjans de les altres.

([Article publicat a 5centims.cat](#) el 10 de febrer de 2022)